

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی، درمانی تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
موسسه ملی تحقیقات سلامت

تاریخ:

شماره:

پیوست:

فرم ترجمان دانش و گزارش ۱ و ۳ صفحه ای نتایج تحقیق طرح‌های پژوهشی

موسسه ملی تحقیقات سلامت در نظر دارد نتیجه طرح‌های تحقیقاتی پایان یافته موسسه را بررسی و با استفاده از فرآیند ترجمان و تبادل دانش (Knowledge Translation & Exchange) دانش تولید شده را در اختیار مخاطبین و ذینفعان (از جمله عموم مردم، سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان حوزه سلامت، گیرندگان و ارائه‌دهندگان خدمات مراقبتی و ...) قرار دهد. لذا ضروری است که کلیه پژوهشگران و اعضای محترم هیئت علمی فرم زیر را جهت سهولت فرآیند ترجمان و تبادل دانش تکمیل نمایند.

الف: مشخصات طرح:

عنوان کامل طرح: شیوع و عوامل مرتبط با استفاده از انواع روش‌های طب مکمل و نگرش مردم نسبت به آن در شهرستان بابل در سال ۱۳۹۷

مجری طرح: دکتر ریحانه معینی

ب: مخاطبان طرح شما چه کسانی هستند؟ (از بین گروه‌های زیر حداقل یک گروه را انتخاب کنید و به طور دقیق نام برده و توضیح دهید). (گروه مخاطب به فرد یا گروهی گفته می‌شود که بتواند از نتایج طرح به طور مستقیم استفاده نماید).

مدیران و سیاستگذاران سلامت کشوری و استانی: نتایج این پژوهش علاوه بر اینکه بیانگر تمایل مردم شهرستان بابل به استفاده از خدمات طب مکمل است، نشان دهنده بخشی از ضعف‌های موجود در زمینه معرفی و آرایه خدمات طب مکمل در این شهرستان نیز هست که البته بخش زیادی از آن می‌تواند جنبه کشوری نیز داشته باشد. لذا توجه ویژه سیاستگذاران سلامت کشوری و استانی را جهت فراهم کردن بسترهای لازم برای معرفی روش‌های استاندارد و شناخته شده جهانی طب مکمل و بالاص طب سنتی ایران و تاسیس یا ارتقای مراکز آرایه دهنده این خدمات را می‌طلبد. همچنین اصلاح باورهای غلط رایج در میان مردم نیز نیاز به توجه و برنامه ریزی مدیران ارشد سلامت دارد.

مدیران دانشگاه: با مطالعه این پژوهش با علاقمندی مردم به استفاده از طب‌های مکمل و همچنین کاستی‌های موجود در آرایه خدمات آشنا خواهند شد. حمایت از برگزاری هر چه بهتر واحدهای درسی مرتبط با طب مکمل و طب سنتی ایران که به تازگی در کریکولوم آموزشی رشته‌های پزشکی وارد شده است و همچنین حمایت از برگزاری کارگاه‌های آموزشی می‌تواند باعث افزایش آگاهی گروه‌های پزشکی جهت آرایه خدمات مناسب‌تر طب مکمل به بیماران شود. همچنین معاونت درمان دانشگاه به عنوان مرجع قانونی و متولی امور درمان می‌تواند نقش پررنگ تری در ساماندهی مطب‌ها و درمانگاه‌های آرایه دهنده این خدمات داشته باشد.

ارائه دهندگان خدمت (پزشک، پرستار، ماما و ...): با توجه به تمایل ایجاد شده نسبت به استفاده از روش‌های طب مکمل چه به صورت جهانی و چه به صورت کشوری شایسته است که گروه‌های آرایه دهنده خدمات سلامت آگاهی و دانش خود در زمینه این روش‌ها را ارتقا دهند تا بهتر بتوانند بیماران را راهنمایی نمایند. نتایج کلی این طرح که بیانگر نگرش مثبت و

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی، درمانی تهران

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
موسسه ملی تحقیقات سلامت

تاریخ:

شماره:

پیوست:

تمایل به استفاده از این روش ها است می تواند مشوق خوبی برای این گروه ها باشد. از طرفی اصلاح بخشی از باورهای غلط مورد اشاره در این پژوهش یز بر عهده این گروه ها است.

ج: برنامه شما برای کاربست نتایج چیست (لطفا دقیقاً منطبق با بخش مربوطه و گانت چارت در فرم پروپوزال تنظیم گردد)

از فهرست زیر می توانید استفاده نموده و یا رهنکارهای دیگری را پیشنهاد نمایید) بدیهی است هر طرح می تواند از چندین روش برای ترجمان دانش استفاده نماید.

- مشارکت یا همفکری با گروه مخاطب و استفاده کنندگان بالقوه در هنگام انتخاب موضوع یا طراحی پروپوزال پژوهش
- مشارکت یا همفکری با گروه مخاطب و استفاده کنندگان بالقوه در هنگام اجرای پژوهش
- انتشار مقاله در مجله های علمی - پژوهشی داخلی
- انتشار مقاله در مجله های علمی - پژوهشی خارجی
- ارائه در کنفرانس ها و سمینارهای داخلی
- ارائه در کنفرانس ها و سمینارهای خارجی
- ارسال خلاصه یا گزارش کامل طرح یا مقاله حاصل از آن برای استفاده کنندگان بالقوه آن
- قرار دادن متن کامل گزارش یا خلاصه ای از آن در وب سایت به منظور دسترسی استفاده کنندگان بالقوه به آن
- انتشار نتایج پژوهش در نشریات غیر علمی (نظیر مجله ها یا روزنامه های مورد علاقه عموم)
- انتشار یافته ها در خبرنامه ها و بولتن ها (نظیر نشریات درون سازمانی که خبر های علمی و غیر علمی مرتبط با آن سازمان را منتشر می کند)
- ارائه یافته های پژوهش به خبرنگاران رسانه ها و یا شرکت در مصاحبه ها
- تشکیل جلسه با استفاده کنندگان بالقوه برای معرفی نتایج پژوهش
- تهیه و ارسال نتایج با زبان متناسب مخاطبین (نظیر نوشته های ساده برای بیماران و یا مردم، گزارش های کوتاه برای مدیران و مسئولین)
- انجام اقدامات لازم برای تجاری سازی یافته ها (ثبت پتنت، عقد قرارداد با صنعت و ...)
- سایر اقداماتی که موجب می شود نتایج پژوهش به مخاطب آن منتقل گردد :

تاریخ :
شماره :
پیوست :

گزارش یک صفحه ای

شیوع و عوامل مرتبط با استفاده از انواع روش های طب مکمل و نگرش مردم نسبت به آن در شهرستان بابل در سال ۱۳۹۷

این مطالعه با هدف اصلی ارزیابی میزان استفاده مردم شهرستان بابل از انواع روشهای طب مکمل و نگرش آنها به این روشها و همچنین بررسی عوامل تاثیر گذار از جمله سن و جنس و تحصیلات و منطقه زندگی در میزان استفاده و نگرش انجام شد و در کنار آن مواردی مانند شیوه های آشنایی مردم با این روش ها و میزان هزینه ها نیز مورد پژوهش قرار گرفت.

این مطالعه برای اولین بار شمایی از وضعیت طب مکمل در شهرستان بابل را ارائه داد و مشخص نمود که نگرش مثبتی نسبت به کارایی طب مکمل و همچنین طب سنتی ایرانی در میان جمعیت شهری و روستایی مورد مطالعه این شهرستان وجود دارد و استفاده از برخی روشهای طب مکمل مانند استفاده از گیاهان دارویی در این شهرستان زیاد و مشابه نتایج به دست آمده از مطالعات برخی دیگر از نقاط کشور است. هر چند به نظر می رسد که در این منطقه بیشتر برای درمان مشکلات ساده مانند سرماخوردگی و مشکلات گوارشی حاد از این روش استفاده می شود که ممکن است ناشی از بی اطلاعی یا عدم اطمینان مردم از اثرات گیاهان دارویی در درمان مشکلات شدیدتر باشد. همچنین مردم این شهرستان از روشهایی مانند حجامت، بادکش، ماساژ و آب درمانی نیز استفاده می نمایند. اما آنچه قابل توجه است آن که در مجموع میزان مراجعه آنها به درمانگران طب مکمل کم ارزیابی می شود. در واقع به نظر می رسد که آشنایی آنها با مراکز ارائه دهنده این خدمات و البته دسترسی آنها به این مراکز کم است. در واقع نبود مراکز کافی برای ارائه این خدمات می تواند دلیل اصلی این مساله باشد. لذا تربیت و جذب بیش از پیش متخصصین رشته های طب مکمل مورد استفاده مردم از جمله طب سنتی ایران، ماساژ و بادکش می تواند منجر به افزایش دسترسی مردم به خدمات استاندارد این حوزه گردد.

همچنین آشنا سازی مردم با مراکز معتبر موجود و روش های استاندارد از دیگر اقدامات مفید است. در این میان به نظر می رسد رسانه های استانی می توانند نقش موثرتری ایفا نمایند. این مساله همچنین درباره اصلاح برخی باورهای موجود در بخشی از جمعیت مورد مطالعه (مانند اعتقاد به ضرر نداشتن گیاهان دارویی یا موثر بودن حجامت برای درمان بیماری ها) موثر خواهد بود.

این مطالعه سعی کرده تا حد امکان عوامل موثر بر میزان استفاده و نگرش مردم این منطقه را ارزیابی کند و مشخص شد عواملی مانند جنسیت، سطح تحصیلات و شغل می تواند بر روی استفاده از انواع مختلف طب مکمل و نگرش به آن در میان جمعیت عمومی موثر باشد. اما پیشنهاد می شود در آینده مطالعاتی در زمینه استفاده گروه های مختلف بیماران در این شهرستان از انواع طب مکمل و عوامل موثر بر آن نیز انجام شود. همچنین انجام مطالعه کنونی در یک بازه زمانی مناسب برای پیگیری روند تغییرات ضروری به نظر می رسد. از طرفی به نظر می رسد مطالعاتی که میزان مراجعه مردم به درمانگران را بررسی کرده باشند در سطح کشور بسیار کم باشد و لذا انجام مطالعاتی مشابه مطالعه بابل در سایر نقاط کشور نیز مفید خواهد بود. با توجه به نتایج این مطالعه و نظرات مردمی پیشنهادهای زیر نیز می تواند کمک کننده باشد.

* افزایش مراکز دولتی (خانه بهداشت و مراکز بهداشتی، درمانگاه و بیمارستانهای) ارائه دهنده خدمات طب مکمل از جمله طب ایرانی
* آموزش پزشکان خانواده و گروه های مختلف پزشکی با مفاهیم اولیه و برخی درمانهای طب مکمل (گیاهان دارویی، ماساژ، بادکش و غیره) از طریق برگزاری دوره های بازآموزی

* معرفی روش ها و مراکز معتبر طب مکمل از طریق رسانه های عمومی شهر و استان

* برگزاری برنامه های آموزشی برای گروه های خاص دانش آموزان، دانشجویان و فرهنگیان

* برگزاری جشنواره ها و برنامه های فرهنگی مناسبی با هدف معرفی روش ها و مراکز معتبر طب مکمل توسط شهرداری و ارگان های مشابه

* آموزش و ساماندهی عطاری ها به عنوان یکی از مراکز اصلی تهیه گیاهان دارویی

تاریخ :
شماره :
پیوست :

گزارش سه صفحه ای

طب مکمل واژه ای است که امروزه در موارد بسیاری در کنار واژه پزشکی رایج مورد استفاده قرار می گیرد. طب مکمل مجموعه ای از روش هایی برای درمان بیماری ها است که با سیستم رایج پزشکی متفاوت است. روشهایی مانند طب های سنتی کشورهای مختلف، هومیوپاتی، کایروپراکتیک، آب درمانی، دعا درمانی، استفاده از گیاهان دارویی، دعا درمانی و غیره جزو روشهای اصلی طب مکمل دنیا محسوب می شوند. امروزه استفاده از طب مکمل در مناطق مختلف در دنیا رواج یافته است و مطالعات زیادی درباره روش های مورد استفاده طب مکمل در کشورهای مختلف و تعدادی مطالعه در شهرهای مختلف ایران در این رابطه انجام شده است. مطالعه حاضر با هدف اصلی ارزیابی میزان استفاده مردم شهرستان بابل از انواع روشهای طب مکمل و نگرش آنها به این روشها و همچنین بررسی عوامل تاثیر گذار از جمله سن و جنس و تحصیلات و منطقه زندگی در میزان استفاده و نگرش در ابتدای سال ۹۷ انجام شد و در کنار آن مواردی مانند شیوه های آشنایی مردم با این روش ها و میزان هزینه ها نیز مورد پژوهش قرار گرفت.

نتایج این پژوهش برای اولین بار شمایی از وضعیت طب مکمل در این شهرستان را ارائه نمود. ۱۱۷۰ نفر پرسشنامه ای را که درباره استفاده از روش های طب مکمل و مراجعه به درمانگران آن بود را تکمیل کردند. این کار با مراجعه پرسشگران به درب منازل مردم انجام شد. مطالعه به گونه ای طراحی شده بود که جمعیت مردان و زنان و جمعیت شهری و روستایی تقریباً برابر باشد. نتایج قابل توجه این مطالعه نشان داد که حدود ۷۱/۴ درصد از جمعیت مورد بررسی حداقل از یکی از روش های طب مکمل در طول زندگی خود استفاده کرده اند که این میزان مشابه نتایج به دست آمده در چند شهر دیگر ایران است. همچنین مانند نتایج سایر مطالعات استفاده کلی از طب مکمل در زنان بیش از مردان بوده است (۷۹/۲ در برابر ۶۳/۹ درصد). روش هایی که بیشتر مورد استفاده قرار گرفته بودند عبارت بودند از ۶۵/۸ درصد گیاه درمانی، ۱۳/۸ درصد طب سنتی، ۶/۴ درصد حجامت و ۳/۸ بادکش، ۱۰/۵ درصد آب درمانی، ۸/۴ درصد موسیقی درمانی و ۶/۳ درصد ماساژ. در مجموع استفاده از روش های گیاهان دارویی، ماساژ و آب درمانی با متوسط سایر مطالعات در کشور نزدیک است اما میزان استفاده از روش هایی مثل هومیوپاتی، هیپنوتیزم، انرژی درمانی، یوگا و طب سوزنی در مطالعه بابل کمتر از سایر مطالعات برآورد شده است. در واقع این مطالعه نشان داد مردم بابل با برخی روش های شناخته شده جهانی طب مکمل مانند هومیوپاتی و کایروپراکتیک کمتر آشنا هستند.

یکی دیگر از بخش های مطالعه مربوط به استفاده از گیاهان دارویی و فرآورده های طبیعی و مکمل بود که نشان داد در یک سال اخیر ۵۸/۳ درصد از شرکت کنندگان از گیاهان دارویی و داروهای گیاهی خوراکی، ۲۱/۷ درصد از داروهای گیاهی موضعی، ۲۰/۶ درصد از فرآورده های غذایی طبیعی سنتی و ۱۸/۹ درصد از مکمل های تغذیه ای رایج مثل ویتامینها و مواد معدنی به منظور درمان یا بهبود سلامتی استفاده کرده بودند. پرمصرفترین گیاهان دارویی نعناع، آویشن، پونه، بهارنارنج، دارچین، اوجی و گاوزبان بوده است. همچنین دود گلپر و بخور کدو پرمصرفترین روش های غیر خوراکی گیاهان دارویی بوده است.

پاسخ دهندگان بیشترین علل استفاده از گیاهان دارویی در طول زندگی را به ترتیب سرماخوردگی و تنفسی، گوارشی، پیشگیری، اعصاب و روان، مفاصل، سرد کردن مزاج بدن و تنظیم وزن عنوان کرده اند. استفاده از گیاهان دارویی به طور معنی داری بین زنان بیش از مردان بوده است (۷۳/۳ در برابر ۵۸/۹ درصد). همچنین از نظر شغلی کارمندان بهداشتی (۷۹/۱ درصد) و خانه داران (۵۹/۶ درصد) بیشترین میزان استفاده و کارگران (۵۰ درصد) کمترین میزان استفاده را داشته اند.

اما نکته قابل توجه دیگر این که استفاده از گیاهان دارویی برای درمان بیماریهای جدی تر مانند فشار خون و مشکلات قلبی و عروقی و دیابت در این مطالعه کمتر از برخی مطالعات مشابه بوده است. که ممکن است ناشی از عدم آگاهی از گیاهان موثر در درمان این بیماریها یا عدم اطمینان به تاثیر گذاری آنها باشد.

شایعترین دلایل استفاده از طب سنتی شامل بیماریهای گوارش، سرماخوردگی و بیماریهای تنفسی، پیشگیری و حفظ سلامتی بوده است. استفاده از طب سنتی بین گروه های مختلف جنسیت، سن، شغل، تحصیلات و منطقه شهری تفاوتی نداشت.

بیشترین علت استفاده از حجامت غلظت خون، بیماری های مفصلی و پیشگیری و حفظ سلامتی بوده و مردان بیش از زنان از این روش استفاده نموده اند.

بیشترین علت استفاده از ماساژ و آب درمانی، بیماری های مفصلی و بیشترین دلیل استفاده از موسیقی درمانی، رفع و بهبود مشکلات اعصاب و روان بوده است.

سوالی درباره میزان اثرگذاری این روشها نیز پرسیده شده بود که حدود ۶۰ درصد از استفاده کنندگان از روش های طب مکمل این روشها را بسیار موثر دانسته اند.

سوال مهم دیگر درباره مراجعه به درمانگران طب مکمل بود که تنها ۱۱۰ نفر (۶/۲ درصد از جمعیت) طی یک سال گذشته به درمانگران طب مکمل مراجعه کرده اند در حالیکه مراجعه کنندگان به طب رایج ۱۳۴۷ نفر (۷۶/۱ درصد) بوده اند. این میزان مراجعه به درمانگر طب مکمل کمتر از نتایج چندین مطالعه مشابه است که در کشورهای عربستان، کره و آلمان انجام شده است. چنانچه در یک مطالعه کره ای در سال ۲۰۱۷ مراجعه به پزشکان طب سنتی حدود ۲۱ درصد بوده است. در واقع بیشتر مردم شهرستان بابل روش های طب مکمل را به صورت خود درمانی انجام می دهند. این رویه می تواند ناشی از عدم آشنایی مردم با مراکز طب مکمل یا ناشی از نبود مراکز در دسترس و کافی باشد. البته حدود ۲۸ درصد مردم در طول یک سال به عطاری مراجعه کرده اند. که این موضوع لزوم ساماندهی و آموزش عطاری ها را بیش از پیش نشان می دهد.

بیشترین علت مراجعه این ۱۱۰ نفر به درمانگران طب مکمل مشکلات استخوانی و مفصلی بوده است و بیشترین مراجعه به درمانگر طب سنتی بوده است. مراجعه به طب مکمل در مناطق روستایی بیش از مناطق شهری گزارش شده است.

اما از پاسخ دهندگانی که عنوان کرده بودند تا به حال از هیچ روش طب مکملی استفاده نکرده اند علت آن را جویا شدیم نزدیک به نیمی از آنها یعنی ۴۷/۵ درصد نداشتن اطلاعات کافی از این روشها را به عنوان علت اصلی ذکر کردند، ۳۲/۴ درصد نداشتن بیماری و عدم نیاز به درمان و ۲۹/۵ درصد عدم اعتقاد به این روشها را به عنوان دلایل اصلی عدم استفاده از طب مکمل ذکر کرده اند. در نتیجه به نظر می رسد آشنایی بیشتر با این روشها منجر به افزایش استفاده از آنها شود.

افرادی که از روش های طب مکمل استفاده نموده اند نیز دلایل خود را اینگونه بیان کردند. ۵۲/۴ درصد کم عارضه تر بودن این روشها، ۴۳/۲ درصد موثرتر بودن این درمانها نسبت به درمانهای رایج، ۳۲/۴ درصد مفید بودن این روشها در کنار استفاده از طب رایج را جزو دلایل اصلی استفاده از طب مکمل بیان کرده اند.

درباره نگرش مردم به طب مکمل حدود ۷۷۰ نفر به وسیله پرسشنامه دیگری ارزیابی شدند. در مجموع به نظر می رسد نگرش مثبت نسبت به طب مکمل و استفاده از آن در شهرستان بابل وجود دارد چرا که حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد پاسخ دهندگان استفاده از این روشها را مفید و موثر و عوارض آن را کمتر از طب رایج می دانند. حدود ۶۵ درصد معتقدند درمانگران طب مکمل اطلاعات خوبی در مورد سلامتی می دهند. البته بیشتر افراد معتقدند طب مکمل در کنار طب رایج کمک کننده است و کمتر اعتقاد دارند که طب مکمل می تواند جایگزین طب رایج باشد. ۷۰ درصد استفاده از طب مکمل را به دیگران پیشنهاد می دهند.

در مورد طب سنتی ایران نیز این نگرش مثبت وجود دارد چنانچه حدود ۸۳ درصد معتقدند طب سنتی ایران می تواند برای درمان بیماریها به طب رایج کمک کند. حدود ۷۳ درصد توصیه های طب سنتی برای سلامتی را مفید می دانند. حدود ۶۲ درصد نیز استفاده از طب سنتی را به اطرافیانشان توصیه می کنند.

حداقل ۶۵ درصد داروهای گیاهی و ترکیبات طبیعی مورد استفاده در طب مکمل را سالمتر از داروهای رایج دانسته و استفاده از آنها را ترجیح می دهند

البته حدود ۴۵ درصد معتقدند که درمانهای طب مکمل بیشتر برای درمان بیماری های ساده و خفیف قابل استفاده است. از طرفی حدود ۱۳ درصد جمعیت نیز روشهای طب مکمل را غیرواقعی و خرافی دانسته و حدود ۱۸ درصد نیز اثرات آن را ناشی از تلقین می دانند. در مجموع به نظر می رسد کمتر از ۲۰ درصد از پاسخ دهندگان نگرش منفی به طب مکمل داشته باشند. در مطالعه عربستان تنها ۷ درصد طب مکمل را روشهایی خرافی و غیرواقعی دانسته اند.

به نظر می‌رسد حداقل ۳۴ درصد از مردم ترجیح می‌دهند روش‌هایی از طب مکمل را استفاده کنند که در آزمایش‌های علمی تأثیرگذاری و بی‌خطر بودن آن به اثبات رسیده است. حدود ۶۰ درصد طب مکمل را ارزانت‌تر، ۴۷ درصد وقت‌گیرتر و ۵۳ درصد دسترسی به آن را برای عموم آسان می‌دانند.

مسایلی مانند سن، جنس، تحصیلات و محل زندگی بر روی برخی باورها نسبت به طب مکمل موثر بوده است. حداقل حدود ۷۰ درصد از جمعیت به مجوز فعالیت مراکز طب مکمل و پزشک بودن درمانگر طب مکمل اهمیت می‌دهند و حدود ۸۶ درصد تمایل به افزایش نظارت بر مراکز ارائه خدمات طب مکمل دارند و حدود ۶۶ درصد معتقدند در صورت عدم نظارت احتمال به خطر افتادن سلامتی مردم وجود دارد. و حدود ۶۲ درصد معتقدند در حال حاضر سوءاستفاده‌هایی در مورد طب مکمل صورت می‌گیرد. حدود ۸۰ درصد مردم معتقدند اگر درمانگر طب مکملشان پزشک باشد با اطمینان بیشتری توصیه‌ها را انجام می‌دهند. این موضوع لزوم آشنایی گروه‌های مختلف پزشکی با برخی مباحث و روش‌های استاندارد طب مکمل را نشان می‌دهد.

پاسخ برخی سوالات نیز نیاز به آموزش صحیح عمومی در زمینه طب مکمل و سنتی را بیشتر نشان می‌دهد چنانچه درصد قابل توجهی از پاسخ‌دهندگان گیاهان دارویی را کاملاً بی‌خطر می‌دانند و همچنین درصد نسبتاً زیادی (حدود ۴۰ درصد) حجامت را برای درمان تمام بیماری‌ها مفید می‌دانند. این مسایل در کنار دخالت افراد غیرمتخصص می‌تواند منجر به تهدیداتی برای سلامت عمومی جامعه شود. در مورد منابع اطلاعات در مورد طب مکمل ۶۱/۴ فامیل و اقوام و ۶۰/۷ درصد دوستان و آشنایان و ۳۳/۴ درصد رادیو تلویزیون را انتخاب کرده‌اند. اینترنت و شبکه‌های اجتماعی ۲۶/۵ درصد و مطالعه کتاب ۱۶/۹ درصد را به خود اختصاص داده است. ۳/۲ درصد شرکت در کلاسهای آموزشی و ۶/۰ درصد حضور در سخنرانیها را گزارش کرده‌اند. این در حالی است که صدا و سیما و شبکه‌های مجازی معتبر می‌توانند نقش بیشتری در اطلاع‌رسانی در این زمینه داشته باشند.

۵۰/۷ درصد از پاسخ‌دهندگان خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی، ۴۷/۶ درصد بیمارستانهای دولتی، ۳۶/۱ درصد درمانگاه‌های دولتی و ۳۲/۱ درصد درمانگاه‌های تخصصی طب مکمل را برای دریافت خدمات طب مکمل ترجیح می‌دهند. از طرفی حدود ۸۰ درصد از پاسخ‌دهندگان حمایت دولتی از طب مکمل را کم و بسیار کم ارزیابی کرده و حدود ۸۸ درصد میزان آشنایی خود با مراکز طب مکمل شهرستان را بسیار کم و کم عنوان کرده‌اند.

در مجموع با در نظر گرفتن نگرش و میزان مراجعه مردم به این روشها در بابل به نظر می‌رسد علیرغم نگرش بسیار مثبت موجود، به دلیل کمبود حمایت‌های صورت گرفته شناخت مردم از انواع روشهای طب مکمل و مراکز معتبر ارائه‌کننده این خدمات کم بوده و لزوم فرهنگ‌سازی و افزایش دسترسی مردم به خدمات تأیید شده کاملاً محسوس است.

موارد زیر به عنوان پیشنهادهایی برای بهبود آشنایی و دسترسی مردم به خدمات معتبر طب مکمل ارائه می‌گردد.

- ۱- افزایش مراکز دولتی (خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی، درمانگاه و بیمارستانهای) ارائه‌دهنده خدمات طب مکمل از جمله طب ایرانی
- ۲- آموزش جهت آشنایی پزشکان خانواده و گروه‌های مختلف پزشکی با مفاهیم اولیه و برخی درمانهای طب مکمل (گیاهان دارویی، ماساژ، بادکش و غیره) از طریق برگزاری دوره‌های بازآموزی
- ۳- معرفی روش‌ها و مراکز معتبر طب مکمل از طریق رسانه‌های عمومی شهر و استان
- ۴- برگزاری برنامه‌های آموزشی برای گروه‌های خاص دانش‌آموزان، دانشجویان و فرهنگیان
- ۵- برگزاری جشنواره‌ها و برنامه‌های فرهنگی مناسبی با هدف معرفی روش‌ها و مراکز معتبر طب مکمل توسط شهرداری
- ۶- آموزش و ساماندهی عطاری‌ها به عنوان یکی از مراکز اصلی تهیه گیاهان دارویی

با تشکر

دکتر ریحانه معینی

۹۷/۱۱/۱۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
موسسه ملی تحقیقات سلامت

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی، درمانی تهران

تاریخ :
شماره :
پیوست :